

... Ἀπὸ τὴν Ποντιακὴ λαογραφία ...

... Σ Η Μ Α ...

0.- Οἱ ποντιακοὶ χοροί. Ἡ ἐθνικολαογραφικὴ τους σημασία καὶ ἡ συμβολὴ τους στὴ διαμόρφωση τῆς ἀντίληψης γιὰ τὴν τέχνη τοῦ χοροδράματος σήμερα. - Τὴν ἐκπομπὴ αὐτὴ γράφει καὶ ἐπιμελεῖται ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης. Στὴ λύρα ὁ Γιωργούλης Κουγιουμτζίδης καὶ ὁ Γιώργος Κουσιδης.

... τὸ σῆμα σβῆνει ...

0.- Στὴν προηγούμενη ἐκπομπὴ μας, ἀγαπητοὶ ἀκροαταί, σας μιλήσαμε γιὰ τοὺς ποντιακοὺς χορούς, ἐξετάζοντας τὴν μορφή, τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ περιεχόμενό τους. Σήμερα θὰ δοῦμε τὴν ἐθνικολαογραφικὴ τους σημασία καὶ τὴν συμβολὴ τους στὴ διαμόρφωση τοῦ σύγχρονου ἐλληνικοῦ χοροδράματος.

Ἡ προβολὴ τῶν ποντιακῶν χορῶν στὸ σύνολό τους, ἡ προβολὴ ὅλων τῶν ἐλληνικῶν δημοτικῶν χορῶν, δὲν ἀποτελεῖ μονάχα χρέος ἠθικὸ, δὲν ἀποτελεῖ μόνον ψυχικὴ ἀνάγκη. Οἱ δημοτικοὶ μας χοροὶ ἐμφανίζουν συμβολικὰ τὸ δοξασμένο παρελθόν τοῦ Γένους.

Οἱ ποντιακοὶ χοροὶ εἰδικώτερα ἀντανανιοῦν ἐλληνικὸ πολιτισμό, πού ἔλαμψε ἐπὶ τρεῖς χιλιετηρίδες στὰ βάθη τῆς Ἀνατολῆς. Ἀλλὰ πῶς διατηρήθηκαν αὐτοῦσι οἱ ἀρχαῖοι αὐτοὶ ἐλληνικοὶ χοροὶ στὸν Πόντο;

Ὁ ἐλληνικὸς Πόντος, λόγω τοῦ ἀπομεμακρυσμένου τοῦ ἐδάφους, στάθηκε μακριὰ ἀπὸ τίς διάφορες ἐπιδράσεις ἀπὸ ἀλλόφυλλα ξένα στοιχεῖα, ἐνῶ τὸ ἀντίθετο ἀκριβῶς συνέβη μὲ τὴν κυρίως Ἑλλάδα.

Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ποντιακοὺς χορούς συνοδεύονται μὲ τραγούδια, ὅχι μόνον δίστιχα, ἀλλὰ καὶ μὲ διάφορα ᾄσματα μὲ ἐθνικὸ περιεχόμενο, ὅπως τὸ ἠρωϊκὸ τραγούδι τοῦ Ἀκρίτα, πού θυμίζει τὴν δοξασμένη ἀκριτικὴ περίοδο ἀπὸ τὸν 6ο μέχρι καὶ τὸν 11ο αἰῶνα, ἔως καὶ τὸν 12ο. Στὴν περίοδο αὐτὴ οἱ Πόντιοι ἀκρίτες ὑπεράσπισαν τὸ ἔθνος, παρεμποδίζοντας κάθε βάρβαρη ἐπιδρομὴ ἀπὸ τὴν Ἀνατολή.

Υπάρχουν ποντιακοὶ χοροὶ, ὅπως ἡ Τριγώνα, τὸ Σαρὶ-Κούζ, ξανθὸν κορίτσι, πού ἔχουν συμβολικὴ σημασία. Οἱ χοροὶ αὐτοὶ ἀναπαριστάνουν συμβολικὰ τὴν γραφικὴ ζωὴ τοῦ χωριοῦ, μερινέες πτυχές της. Ἔτσι ὁ χορὸς Τριγώνα - παρουσιάζει τὴ ζωὴ μιᾶς καινόμενης γυναίκας, πού παντρεύτηκε ἀνάξιο ἄντρα καὶ γι' αὐτὸ πηγαίνει ἡ ἴδια στὸ βουνό, γιὰ νὰ φέρη ξύλα.

Ἐξ ἄλλου ὁ πυρρίχιος χορὸς - σέρα - φανερώνει τὴν πολεμικὴ ἀρετὴ τῶν Ἑλληνοποντίων. Πρόκειται γιὰ πανάρχαιο ἐλληνικὸ χορὸ.

Οἱ ποντιακοὶ λοιπὸν χοροὶ περὶ ἔχουν ἐθνικὴ ἐξαρση, ἀπηχοῦν δοξασμένο παρελθόν τοῦ Γένους. Παρουσιάζουν ἀκόμη σπουδαῖο λαογραφικὸ ἐν-

διαφέρον. Ανταναικλούν πολλές φορές με πολύ έκφραστικό τρόπο ενδιαφέρουσες πτυχές της ποντιακής ήθογραφικής ζωής. Η αγάπη του ποντιακού λαού προς τους χορούς, που ο ίδιος δημιούργησε και διατήρησε αιώνες ολόκληρους, δείχνει την σταθερή πίστη του στις εθνικές του παραδόσεις.

Ο ομαδικός χαρακτήρας και το κοινωνικό, περιεχόμενο των ποντιακών χορών, που είδαμε στην περασμένη μας έκδοση, καθώς και η εθνικολογραφική τους σημασία, που διαπιστώσαμε προηγουμένως, αποτελούν στοιχεία παρά πολύ χρήσιμα όχι μονάχα από άποψη ιστορικολογραφικής έρευνας, αλλά και σχετικά με την επίδραση, που πρέπει να ασκήσουν οι ποντιακοί χοροί, όλοι οι δημοτικοί μας χοροί, στη διαμόρφωση της σύγχρονης αντίληψης για την τέχνη του χορού, το χορόδραμα.

Η ποικιλία των ποντιακών χορών είναι καταπληκτική. Το σύνολο των ελληνικών δημοτικών χορών όλων των διαμερισμάτων της χώρας, εντός από τους ποντιακούς, παρουσιάζει βασικά περί τους 20 ρυθμούς, ενώ μονάχα οι ποντιακοί χοροί προβάλλουν σέ 25 ρυθμούς. Λέγοντας ρυθμό, εννοούμε το ιδιαίτερο είδος του χορού, όχι τη μελωδία του σκοπού. Ο ρυθμός προκύπτει από τον χρόνο του σκοπού και από το σύνολο των θεματισμών ενός χορού.

Η ποικιλία των ποντιακών χορών θάμπορούσε να πλουτίσει σημαντικά το ελληνικό χορόδραμα, δίνοντας σ' αυτό έντονο άραιο ελληνικό χρώμα, ζωντάνια με την ποικιλία των ρυθμών κλπ.

Όπως κάθε έργο τέχνης, έτσι και η τέχνη του χορού ειδικότερα στο χορόδραμα, πρέπει να έχει ψυχολογικό βάθος, που τό δίνει η ιδιαίτερη λαϊκή νοοτροπία και ψυχολογία. Η ψυχή του σύγχρονου θεατή είναι όπως δήποτε δεμένη με το παρελθόν. Πρέπει λοιπόν και η τέχνη του χορού στη μορφή που αναφέραμε, να μή είναι ξεκομμένη από το παρελθόν, δηλαδή από την ιδιαίτερη λαϊκή αντίληψη και νοοτροπία γι' αυτήν. Μονάχα έτσι η τέχνη στο χορόδραμα, η τέχνη του χορού, θά ασκήση ευεργετική επίδραση πάνω στη ψυχή του λαού και θά καλλιεργήσει πιο αποτελεσματικά τα ευγενικά του αίσθήματα.

Οι ποντιακοί χοροί, με την ποικιλία των ρυθμών τους, με τον άρχαιο όπρεπο και ελληνικώτατο χαρακτήρα τους, με την μεγαλοπρέπιά τους, χοροί ομαδικοί, μπορούν και πρέπει να αποτελέσουν πηγή έμπνεύσεων για άρατες δημιουργίες της τέχνης, ιδίως στον τομέα του ελληνικού χοροδραματός.

Αν τό ελληνικό κοινό, στη μεγάλη του πλειοψηφία, δέν συγκινείται γενικά από τά σύγχρονα ελληνικά κλασσικά έργα, είναι γιατί τό κοινό αυτό, που τό οφείλεται στο ότι αυτά δέν έχουν βάθος ελληνικής ψυχολογίας και νοοτροπίας. Στην Ευρώπη ή ύψηλή τέχνη - χορόδραμα και κλασσική μουσική - προκαλεί τό ενδιαφέ-

ρον ολοκληρώου του λαού, διότι ἐκεῖ δὲν ἀγνοήθησαν καθόλου τὰ λαϊκά πρότυπα σὲ ὁποιοδήποτε τομέα τῆς τέχνης. Γιά κάθε ἀληθινὴ δημιουργία ὁ λαὸς ἀποτελεῖ τὴν ἀκένωτη δεξαμενὴ δυνάμεων.

Πρέπει νὰ δοθῇ ἰδιαίτερη προσοχὴ σὲ ὅλους τοὺς δημοτικοὺς μας χορούς. Ὅπως ὅλοι οἱ δημιουργοί, ἔτσι καὶ ὁ δημιουργὸς τοῦ χοροδράματος, εἶναι ἀνάγκη νὰ δώσῃ στὸ δημιούργημα του λαϊκὸ ἔρεισμα, ἂν θέλῃ νὰ κἀνῃ τέχνη ἀληθινή. Μονάχα τότε ἡ κάθε ἔμπνευση εἶναι γόνιμη, ὅταν στηρίζεται στὴ ζωὴ τοῦ λαοῦ καὶ μονάχα τότε τὸ δημιούργημα ἔχει ἀξία, ὅταν προσφερόμενο στὸ λαὸ ἀνταποκρίνεται ἀπόλυτα στὴν ἰδιαίτερη ψυχικὴ του εὐαισθησία, στὴν ἰδιαίτερη νοοτροπίαν του, στὸ πιστεῦμα του γιὰ τὴ ζωὴ γενικὰ.

. Λ Υ Ρ Α

Ἀκούσατε ὁμιλία μὲ θέμα "Οἱ ποντιακοὶ χοροί. Ἡ ἐθνικολαογραφικὴ τους σημασία καὶ ἡ συμβολὴ τους στὴ διαμόρφωση τῆς ἀντίληψης γιὰ τὴν τέχνη τοῦ χοροδράματος", γραμμὲν ἀπὸ τὸν Στάθη Εὐσταθιάδη.

. Σ Ο Λ Ο Λ Υ Ρ Α

Ο.- Συνεχίζουμε τὸ πρόγραμμα μας μὲ τὸ τακτικὸ μας πεντάλεπτο τῶν ἀφιερώσεων.

Τὸ τραγούδι ποὺ θὰ ἀκούσετε τὸ ἀφιερώνουν οἱ Βάσω Ἀμανατίδου ἀπὸ τὴν Φιλαδέλφεια Ἀμερικῆς στὸν ἀδελφὸ της Ἀφεντούλη Καριπίδη, γραμματέα τῆς ἀμερικανικῆς γραφείου Θεσσαλονίκης, στὴν ἀδελφὴ της Νούλα Ἀμανατίδου στὴ Θεσσαλονίκη καὶ σὲ ὅλους τοὺς συγγενεῖς της στὴν Καλλιρρόη Κιλκίς, Ἰωάννης Δαμιανίδης ἀπὸ τὴν Δυτικὴ Γερμανία στὸν ἀδελφὸ του Χάρη Δαμιανίδη στὴν Σταυρούπολη Θεσσαλονίκης καὶ σὲ ὅλους τοὺς δικούς του στὸ Παλαιόκαστρο Ζερῶν, Σταῦρος Παπατσεχιλίδης, στὸν πατέρα του, μητέρα καὶ ἀδελφὰ του, καθὼς καὶ σὲ ὅλους τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους του στὴν Καλαμαριά/Θεσσαλονίκη, Παναγιώτης καὶ Τασούλα Κανάρη στὸν παπποῦ καὶ τὴν γιαγιά τους, Λυκόστομο Ἀριδαίας, Δημητρουλά Καριπίδου στοὺς γονεῖς καὶ τ' ἀδελφὰ της στὴν Ἀφῆλο Ἀριδαίας, Φρόσω Καλαῦτσίδου στὸν ἀδελφὸ της Κώστα Τιτόπουλο καὶ σὲ ὅλους τοὺς συγγενεῖς της στὴν Γερακαροῦ Λαγκαδᾶ καὶ ὁ Ἰάκωβος Ἰωάννιδης σὲ ὅλους τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης.

. Λ Υ Ρ - Τ Ρ Α Γ

Ο.- Ἀκολουθοῦν σκιοποὶ καὶ τραγούδια ἀπὸ διάφορες περιοχὲς τοῦ Πόντου (4 σκιοποὶ) .

. Λ Υ Ρ - Τ Ρ Α Γ

Ο.- Ἀγαπητοὶ ἀκροαταί, οἱ δοκιμὲς τοῦ καινούργιου ἔργου τοῦ Στάθη Εὐσταθιάδη "Τὸ Κάστρεν κι' οἱ Τραντέλλενοι" συνεχίζονται ἐντατικὰ.

Οἱ σκηνοθέτες Βάνιας Ὑγρόπουλος καὶ Μιχάλης Κυνηγιόπουλος, ὁ ὑπεύθυνος
τῶν χορῶν Μιχάλης Καραβελᾶς, ὁ σκηνογράφος καὶ ἐνδυματολόγος Γιάννης
Ταβγανίδης, ὅλοι οἱ παράγοντες ἐργάζονται μὲ πολὺ ἀγάπη καὶ ζήλο γιὰ
τὴν ὅσο τὸ δυνατόν ἄρτια ἐμφάνιση τοῦ νέου αὐτοῦ ἔργου τοῦ Σταθῆ
Εὐσταθιάδη, ὅπου τὸ βασικὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ εἶναι ἡ προβολὴ τῆς φυ-
χῆς τοῦ ποντιακοῦ λαοῦ στὸ σύνολό του, ἡ δόξα του σὲ μιὰ κρίσιμη ὥρα
τῆς ἱστορίας. Εἶναι ἡ εὐγένεια καὶ ἡ ἡρωϊσμός τοῦ ὑπερήφανου ποντιακοῦ
λαοῦ, πού στάθηκαν φωτεινὸ ὁρόσημο στὴν πορεία τοῦ ἔθνους.

Τό Κάστρεν κι' οἱ Τραντέλλενοι, ποντιακό ιστορικό δράμα, τοῦ Σταθου
Εὐσταθιάδη θά ἀνεβασθῇ προσεχῶς.

..... ЛУР - ТРАГ

0.- 'Η ἐμπομπή μας τελείωσε.

• • • • • Σ Η Μ Α • • • • •

Κοντά σας και πάλι το έρχόμενο Σάββατο αυτή την ώρα 5 και μισή το απόγευμα, από τον στρατιωτικό ραδιοφωνικό σταθμό Θεσσαλονίκης. Τήν έκπομπή αυτή γράφει και επιμελείται ο Στάθης Ευσταθιάδης. Στη λύρα ο Γιώργος Κουσίδης και ο Γιωργούλης Κουγιουμτζίδης.

• • • • • τό σημα σβήνει • • • • •